

1. Sagsøgtes første argument: Afgiften var lovligt opkrævet.

Det er første punkt i påstanden.

Det var hele tiden min opfattelse, at det følger direkte af Momsnævnets afgørelse den 26. oktober 1994, at afgiften var opkrævet uden hjemmel i loven.

Sådan opfattede Told- & Skatteregion Aalborg også afgørelsen, og den gik uden tøven med til at betale afgiften tilbage til kunderne.

Spørgsmålet om erstatning til Laserdisken blev imidlertid sendt til afgørelse hos Told- og Skattestyrelsen, og her var opfattelsen en anden.

Erstatningskravet blev afvist med følgende begrundelse:

“Idet LaserDiscs ikke udelukkende er beregnet til elektronisk lagring af tekst, men netop til lagring af lyd og billede, kan Told- og Skatteregion Aalborgs afgørelse om at opkræve afgift af LaserDiscs ikke anses for at være uforenelig med Momsnævnets afgørelse nr. 92-287-11.” (bilag 11, side 191).

Kunderne fik afgiften tilbage, fordi den lokale region straks anerkendte fejlen. Desværre for mig var det Told- og Skattestyrelsen, der skulle afgøre spørgsmålet om erstatning til mig.

Told- og Skattestyrelsen afviste, at der var begået fejl.

Told- og Skattestyrelsen mente *ikke*, at afgiften var ulovlig.

Det er lige præcis for at få det afgjort, at retssagen er anlagt.

1) I svarskriftet den 16/9-96 fastholdt sagsøgte argumentet:

“Det gøres gældende, at Momsnævnets afgørelse af 12. februar 1993 (bilag A) var en lovlig afgørelse, samt at Told- og Skatteregionens afgørelse af 17. september 1993 (bilag 2) og Told- og Skattestyrelsens afgørelse af 17. november 1993 (bilag 5) var i overensstemmelse med Momsnævnets afgørelse.” (Ekstraktens side 10).

Det ændrede sig først den 10. januar 1997 i duplikken.

2) Da ændrede sagsøgte påstanden til afvisning:

“Det skal præciseres, at spørgsmålet om, hvorvidt videoplader (LaserDiscs) var omfattet af § 1 i lov om forbrugsbegrænsende foranstaltninger ikke havde været forelagt Momsnævnet forud for dets afgørelse herom af 26. oktober (bilag 7), og at der

forud herfor heller ikke i øvrigt havde udfældet sig nogen fast administrativ praksis. Først med den nævnte afgørelse fra Momsnævnet blev det meget tvivlsomme spørgsmål afgjort. Afgørelsen må forstås således, at der ikke har været den fornødne hjemmel for opkrævning af afgift af videoplader.” (Ekstraktens side 23).

3) I processkriftet af 7. marts 1997 skiftede sagsøgte mening igen:

“Både Told- og Skatteregion Aalborg og Told- og Skattestyrelsens afgørelser må anses for at være indenfor rammerne af de afgørelser, der tidligere var truffet af Momsnævnet, jf. særlig Momsnævnets afgørelse af 12. februar 1993 i sag 92-287-11, og under hensyn til, at der i denne periode var nogen uvished om retstilstanden, kan myndighedernes afgørelser ikke anses for at være ansvarspådragende.” (Ekstraktens side 49-50).

4) Det holdt kun til processkriftet af 6. maj 1997:

“Den i duplikken nedlagte påstand fastholdes. Til støtte herfor gøres det gældende,, at det allerede af Momsnævnets afgørelse af 26. oktober 1994 (bilag 7) er fastslået, at der ikke har været den fornødne hjemmel for opkrævning af afgift på videoplader. Afgiften er tilbagebetalt. Herefter har sagsøgte ikke rettelig interesse i at få påkendt den første påstand.” (Ekstraktens side 60).

Sagen handler *ikke* om tilbagebetaling, men om erstatning. Derfor kan tilbagebetalingen ikke begrunde en manglende retlig interesse. Sagen handler om *erstatning* forårsaget af en ulovlig afgift.

5) I påstandsdokumentet er afvisningspåstanden ændret:

“Til støtte for afvisningspåstanden gøres det gældende, at sagsøger ikke har retlig interesse i at få påkendt det første led i sin påstand 1, idet det allerede ved Momsnævnets afgørelse af 26. oktober 1994 og den efterfølgende tilbagebetaling af afgiften den 18. november 1994 er fastslået, at den var opkrævet hos sagsøgeren uden den fornødne lovhjemmel.” (Ekstraktens side 138).

Jeg ved ikke, hvorfor sagsøgte i påstandsdokumentet fortsat henviser til tilbagebetalingen. Da det er tilført retsbogen, at **ingen** del af den tilbagebetalte afgift skal fratrækkes i tabet for fald i omsætningen. Det skyldes, er tilbagebetalingen intet har med erstatningskravet at gøre, og denne sag handler kun om erstatningskravet.

Måske mener sagsøgte, at domstolen ikke skal tage stilling til spørgsmålets lovlighed, fordi det allerede ved Momsnævnets afgørelse er afgjort, at afgiften var ulovlig?

Jeg vil dertil sige: Retssagen er en direkte konsekvens af, at sagsøgte afviste at betale erstatning under henvisning til, at afgiften var lovligt opkrævet.

Når sagsøgte nu er kender, at afgiften var ulovligt opkrævet, mangler jeg en begrundelse for at undlade at betale erstatning.

Jeg vil gerne have en endelig afgørelse af, om afgiften var ulovligt opkrævet eller ej. Sagsøgtes synspunkter om det spørgsmål har været så omskiftelig, at en endelig afgørelse er nødvendig.

Hvis det er rigtigt, at spørgsmålet om afgiftens lovlighed blev fastslået allerede ved Momsnævnets afgørelse i 1994, ville sagsøgte vel ikke have bestridt det i afslaget på erstatning i 1995 eller i svarskriftet fra 1996 eller i processkriftet af marts 1997?

Jeg skal derfor begære, at debatten afsluttes med en dom.

2. Sagsøgtes andet argument: Tilbagebetaling medfører, at der ikke kan kræves erstatning.

Fra den 10. januar 1997, og indtil Villy Ilsøe afgav erklæring, har sagsøgte haft det synspunkt, at jeg ikke kunne kræve erstatning **oveni** at have fået afgiften betalt tilbage.

I mere end 2 år har sagsøgte haft det synspunkt, at jeg ikke kan kræve erstatning, fordi jeg allerede har fået afgiften betalt tilbage. Sagsøgte afviste konsekvent min forklaring om, at den tilbagebetalte afgift dækkede kundernes tab - og ikke mit tab for fald i omsætning.

Først da Villy Ilsøes erklæring støttede mine forklaringer, tiltrådte sagsøgte endelig for Østre Landsret, at tilbagebetalingen af afgiften til kunderne ikke skal fratrækkes mit krav om erstatning for fald i salgsmængden.

Det skete den 14. april 1999 - altså for mere end et år siden - så jeg havde forventet et påstandsdokument, der afspejlede det faktum.

Sagsøgtes andet argument for at undgå at betale erstatning kan i henhold til rettens afgørelse fra den 14. april 1999 ikke gøres gældende i sagen.

Vi mangler stadig en grund til, at sagsøgte ikke skulle være erstatningsansvarlig.

3. Hvad kunne myndighederne have gjort?

Det er min umiddelbare opfattelse af de danske erstatningsregler, at man er erstatningsansvarlig, når man overtræder loven og dermed gør skade på en anden person.

Det mener sagsøgte ikke.

Sagsøgte mener ikke, at der er begået fejl. Derfor mener sagsøgte heller ikke, at der er tale om et ansvar.

Jeg mener ikke, at det er afgørende, om en bestemt person kan drages til ansvar for at have gjort en fejl, hvilket jeg vil vende tilbage til, men jeg kan godt nævne et par tilfælde, hvor myndighederne kunne have gjort meget mere for at undgå at skade min forretning.

a) Villy Ilsøe kunne have undersøgt klagen fra Høje Tåstrup nærmere.

Hvis Villy Ilsøe havde undersøgt klagen nærmere, havde han måske indset, at pladeforretningen klagede på et forkert grundlag.

Laserdisken solgte hverken grammofonplader, CD-plader eller CD-Videoplader uden at betale afgift.

Det var jo det, klageren troede.

Klageren var i virkeligheden *ikke* udsat for ubillig konkurrence. Han skulle jo heller ikke betale afgift på LaserDiscs. Skatteregionen i Høje Tåstrup opkrævede *ikke* afgifter på LaserDiscs.

Villy Ilsøe fandt det urimeligt, at en forretning i Høje Tåstrup skulle udsættes for ubillig konkurrence fra Laserdisken. Men i sin iver efter at tilfredsstille klageren opnåede han det modsatte: Han udsatte Laserdisken for ubillig konkurrence fra virksomhederne i Høje Tåstrup. Villy Ilsøe forlangte, at Laserdisken skulle svare afgift, mens virksomhederne i Høje Tåstrup ikke skulle.

b) Villy Ilsøe kunne have undersøgt LaserDisc-produktet bedre.

Sagsøgte forsvarer Villy Ilsøe med det argument, at der var tale om et "meget tvivlsomt spørgsmål", og Villy Ilsøe gjorde sit bedste.

Det er sikkert rigtigt, at Villy Ilsøe ikke kender forskellen på en LaserDisc og en CD-Videoplade og en CD-ROM. Jeg tror også, at Villy Ilsøe handlede i god tro, fordi han heller ikke var klar over, at der var tale om tre forskellige ting.

Told- & Skatteregion Aalborg benytter det upræcise udtryk “video-plader” i flæng, så måske er den stadig ikke klar over, at der er forskel på CD-Video plader og LaserDiscs.

Villy Ilsøe kunne godt have gjort mere for at undersøge sagen, før han traf sin beslutning. Hverken jeg eller mine kunder har problemer med at skelne, og den indsigt i tingene, som vi har, kunne han have erhvervet sig ved at undersøge sagen.

Den indholdsmæssige forskel:

Indholdet af en grammofonplade er musik.

Indholdet af en LaserDisc er film.

Ophavsretsligt er der tale om to forskellige hovedkategorier. Grammofonplader hører under begrebet musikværker, som der var særlige regler for. LaserDiscs hører under begrebet filmværker, som der var andre regler for.

Jeg er part i en retssag mod Foreningen af Danske Videogram-distributører, hvor retten har fastslået ligheden med videokassetter i så høj grad, at ordet “videocassette” i en kontrakt også omfatter en LaserDisc. Der er simpelthen ingen forskel.

Østre Landsret har helt tilbage i 1984 stadfæstet en afgørelse om, at et videogram ikke kan anses for at være et musikværk (sagen mellem Metronome og Erik Viuf Christiansen).

Forbrugerne kan skelne:

Jeg har selv som musikforbruger oplevet skiftet fra vinylplader til CD-plader. For mig som forbruger var der ingen tvivl. CD-pladerne var i praksis det samme produkt. En ny pladeudgivelse blev kaldt et “album”, uanset om det blev udgivet på CD eller vinyl. Hitlisterne skelnede ikke, om pladen var solgt på CD eller vinyl.

Jeg har handlet med LaserDiscs i over 15 år. Ingen af mine kunder har opfattet LaserDiscs som grammofonplader bortset fra de første få sekunder, indtil de fik set nærmere på dem. Omslaget har samme størrelse og form som gamle vinylplader, og det har lokket folk ind i butikken i den tro, at jeg handlede med grammofonplader.

Efter at have kikket lidt på pladerne, går fejltagelsen normalt op for dem, og de går igen med bemærkningen:

“Undskyld, jeg troede, det var grammofonplader.”

Der skal ikke så meget til, før man bliver klar over forskellen.

Villy Ilsøe havde intet kendskab til produkterne, og han prøvede heller ikke at få det ved selv at anvende eller få demonstreret LaserDiscs eller CD-Video plader.

Hvis han havde gjort noget for at undersøge produktet, var han sikkert kommet frem til samme resultat som Told- og Skatteregionen i Høje Tåstrup, der kendte til LaserDiscs via Pioneers import, og Told- og Skatteregionen i Viborg, der kendte til LaserDiscs via Hi-Fi Klubbens import.

Det var Villy Ilsøe, der i 1993 var alene med sin opfattelse, da han ændrede regionens 9 år gamle praksis.

c) Villy Ilsøe kunne indbragt sagen for Momsnævnet.

Der er sikkert flere, der ikke kender forskel på en CD-Video, en CD-ROM og en LaserDisc. Vi er ikke alle eksperter på alting.

Jeg kan sikkert heller ikke kende forskel på en nyre, en lever eller en milt, hvis de blev lagt på bordet foran mig.

Det gør heller ikke noget, så længe jeg ikke skal foretage en nyretransplantation.

Villy Ilsøes manglende viden var kun et problem, fordi han traf en beslutning, han ikke havde viden eller kompetence til at træffe.

Som borger forventer man kompetence hos de mennesker, der på myndighedernes vegne træffer afgørelser, der får betydning for os. Det er heller ikke hvem som helst, der opererer i vores organer.

Uanset om Villy Ilsøe var i god tro eller ej, var han ikke kompetent - hverken reelt eller formelt. Den rigtige fremgangsmåde for ham var at indbringe sagen for Momsnævnet. Det skulle han have gjort i stedet for på egen hånd at bryde regionens praksis og udsætte min forretning for forskelsbehandling.

Sagsøgte har undskyldt fejlen med, at der var tale om et "*meget tvivlsomt spørgsmål*".

Så spørger jeg mig selv: Hvorfor lægger myndighederne *meget tvivlsomme spørgsmål* ud til afgørelse hos de enkelte regioner, hvor kompetencen er mindst og risikoen for forskelsbehandling størst?

Det er *netop* ved de meget tvivlsomme spørgsmål uden fast administrativ praksis, at man bør følge kommandovejen, som den er beskrevet i loven. *Netop* meget tvivlsomme spørgsmål lader man Momsnævnet afgøre, før man slipper de enkelte regioner løs med nye og indbyrdes forskellige fortolkninger.

Hvis man ønskede en klar afgørelse, som alle regioner kunne håndhæve på samme måde, var der kun én rigtig løsning:

At indbringe sagen for Momsnævnet.

d) Told & Skat kunne have givet min anke opsættende virkning.

Told- og Skatteregion Aalborg kunne have ladet min anke til Told- og Skattestyrelsen få opsættende virkning.

Jeg gjorde det helt klart, at afgiften havde stor betydning for min virksomhed.

Jeg gjorde det helt klart, at jeg anså afgørelsen for at være baseret på en misforståelse, og jeg angav en rimelig løsning, der sikrede, at ingen led skade:

- *Vent, sagde jeg. - Skal vi ikke være helt sikre, før vi tager beslutningen?*

Hvis Told- og Skatteregion Aalborg havde givet anken opsættende virkning, havde det været i overensstemmelse med praksis, jfr. sagsøgtes bilag O, hvor Told- og Skatteregion København 3 undlod at opkræve afgifter hos 5-6 virksomheder med henvisning til, at sagen ville blive indbragt til fornyet behandling.

Vi havde undgået alle problemer, hvis myndighederne havde behandlet mig på samme måde - i overensstemmelse med praksis.

e) Told- og Skattestyrelsen kunne have behandlet Laserdisken på samme måde som andre virksomheder.

Villy Ilsø traf sikkert den forkerte beslutning i god tro. Det virkeligt kritisable står Told- og Skattestyrelsen for.

Told- og Skattestyrelsen valgte bevidst at ramme Laserdisken med afgiften - og valgte samtidig bevidst, at Laserdiskens konkurrenter *ikke* skulle rammes af samme afgift.

Told- og Skattestyrelsen valgte *ikke* at orientere de øvrige regioner begrundet i, at den ville have Momsnævnets afgørelse først.

Det sagde John Holm Andreassen fra Told- og Skattestyrelsen til mig.

Og det er dokumenteret praksis i sager, der forventes indbragt for Momsnævnet.

Told- og Skattestyrelsen var klar over, at der var tale om et tvivlsomt spørgsmål. Den *forventede*, at jeg ville indbringe afgørelsen for Momsnævnet, og den var så meget i tvivl om sin egen afgørelse, at den ikke ville foranledige, at de øvrige regioner ændrede praksis, før Momsnævnet havde afgjort sagen.

Told- og Skattestyrelsen ville ikke foranledige, at Pioneer, der var en konkurrent til Laserdisken via dens forhandlere i Radiobranchen, skulle betale afgift, før det var helt sikkert.

Told- og Skattestyrelsen ville ikke foranledige, at Danmarks Hi-Fi Klub skulle betale afgift, før det tvivlsomme spørgsmål var afgjort.

Men med Laserdisken var det en anden sag. Told- og Skattestyrelsen nægtede konkret at give min anke opsættende virkning og forhindre dermed positivt, at Laserdisken fik samme vilkår som sine konkurrenter. Som den eneste af disse virksomheder, blev Laserdisken tvunget til at betale afgift.

I forhold til Danmarks Hi-Fi Klub var det særligt uheldigt, fordi Danmarks Hi-Fi Klub dengang var kunde i Laserdisken.

Hi-Fi Klubben ville naturligvis ikke købe afgiftsbelagte LaserDiscs i Laserdisken, da den fandt ud af, at den selv kunne importere afgiftsfrit. Den greb i stedet den enestående mulighed for at komme ind på markedet med afgiftsfrie LaserDiscs og på den måde tage markedsandele fra Laserdisken.

Det er let at forudse, at det sker, når man giver en virksomhed en økonomisk fordel på bekostning af en anden, og det var det, der skete i virkeligheden.

Jeg kan kun gentage, hvad Vestre Landsret sagde, da den gav mig medhold i, at jeg kunne modregne i erstatningskravet:

“Vi mener, at man må forlange af Told & Skat, at der gøres mere for at behandle lige situationer ens!”

4. Er sagsøgte erstatningsansvarlig overfor Laserdisken?

Det er ubestridt i sagen, at afgiften blev opkrævet uden den fornødne hjemmel i loven.

Det er derfor uklart, på hvilket grundlag myndighederne afviser at være erstatningsansvarlige.

Skattemyndighederne tøvede ikke med at betale den ulovligt opkrævede afgift tilbage til kunderne.

Hvorfor ser myndighederne så forskelligt på forbrugernes tab og mit tab?

Det undrer mig stadig.

De to argumenter for ikke at betale erstatning, er begge bortfaldet.

Sagsøgte erkender idag, at afgiften var ulovlig.

Sagsøgte erkender også, at den tilbagebetalte afgift ikke skal fratrækkes i erstatningen for fald i omsætningen.

Argumentet synes alene at være, at ingen indenfor Told & Skat har udvist en kritisabel adfærd.

Jeg er uenig, men jeg vil tilføje, at det ikke er afgørende.

Grundlovens § 43 forbyder opkrævning af skatter og afgifter uden lovhjemmel. Der er ingen indbyggede forudsætninger om, at det kun er forbudt, hvis man gør det med vilje.

Hvis jeg kører i modsat retning i en ensrettet gade - og derved forårsager skade, f. eks. ved at køre ind i en anden bil - slipper jeg ikke for at være ansvarlig. Jeg kan ikke bare sige:

- Jeg så ikke skiltet.
- Jeg vidste ikke, hvad skiltet betød, for jeg har ikke kørekort.
- Jeg vidste ikke, jeg skulle have kørekort.

Jeg læste erstatningsret på Aalborg Universitets Center og fik fortalt, at erstatningsreglerne bygger på en slags rimelighedsbetragtning, der går ud på, at den, der forårsager en skade eller er skyld i en skade, skal erstatte skaden. Erstatningen skal så vidt muligt skabe en situation, som om skaden ikke var indtruffet. Det er ikke mystisk. Det er bare rimeligt.

Det er bare *ikke* rimeligt, at myndighederne ulovligt påfører Laserdisken skade og bare vender ryggen til og siger:

- *Det må du selv klare.*

Det er heller ikke min opfattelse, at det er retspraksis.

Det var ikke sådan, Vestre Landsret så på sagen.

Det var heller ikke sådan, Retten i Brøndby så på en tilsvarende erstatnings sag, jfr. bilag 57 (ekstraktens side 193).

Sagen handlede om, at en embedsmand i Told & Skat havde udstedt en spærringsmeddelelse, som påførte en borger et tab. Borgeren klagede over afgørelsen og fik medhold af ankeinstansen.

Retten understregede, at den person, der havde udstedt spærringsmeddelelsen på ingen måde kunne bebrejdes sin handlemåde. Han havde ikke handlet kritisabelt eller på anden måde udvist en adfærd, der kunne indvendes noget imod. Alligevel mente retten, at myndighederne var erstatningsansvarlig overfor borgeren.

Det blev begrundet i to fakta:

- 1) Der havde ikke været *pligt* til at udstede spærringsmeddelelsen.
- 2) Borgeren havde ingen anvendelige retsmidler at beskytte sig med.

Samme betingelser er opfyldt i denne sag:

- 1) Villy Ilsøe havde ikke pligt til at opkræve afgiften.
- 2) Jeg havde ingen anvendelige retsmidler at beskytte mig med.

Jeg forstår loven sådan, at myndighederne ikke uden videre kan genere borgerne uden at pådrage sig et ansvar. Myndighederne har pligt til *ikke* at gå videre overfor borgerne, end loven påbyder.

Der skal være lovhjemmel for en handling, der påfører borgeren et tab - *uanset* om den enkelte embedsmand personligt kan drages til ansvar.

Det mente retten i Brøndby i den dokumenterede sag.

Det mente Vestre Landsret også, da jeg skattemyndighederne angreb min modregning.

Ifølge Lov & Ret (side 192) har Højesteret i en række principielle stadfæstet et grundlæggende juridisk princip: Der skal være hjemmel i loven for at Skattemyndighederne kan opkræve skatter.

Sagsøgte har ikke fremlagt noget, der taler imod disse afgørelser, så jeg kan kun anmode Østre Landsret om at lægge samme principper til grund i denne sag.

5. Konsekvenserne af afgiften.

Den økonomiske teori

Det ligger egentlig i ordet "forbrugsbegrænsende afgift", at den har den virkning, at forbruget begrænses.

Afgifter er et almindeligt benyttet politisk middel til at ændre en befolknings adfærd.

Når der lægges en forbrugsbegrænsende afgift på en vare, *forventes* det, at forbruget begrænses.

Det kan derfor ikke komme som en overraskelse, at afgiften medførte et fald i salgsmængden for de varer, Laserdisken solgte. Det gik naturligvis først og fremmest ud over salget af LaserDiscs, men i og med at filmene blev dyrere, blev det også mindre attraktivt at investere i en LaserDisc-afspiller.

Det blev ikke alene vanskeligere at fastholde de kunder, der allerede samlede på film på LaserDisc. Det blev også vanskeligere at få nye kunder til at tage springet og købe en LaserDisc-afspiller og begynde at samle på film på LaserDisc.

Substitution:

Videokassetten er en umiddelbar "konkurrent" til LaserDisc-pladen. En LaserDisc og en videokassette opfylder nøjagtigt samme behov hos forbrugeren, nemlig behovet for at se en film.

LaserDisc har en bedre kvalitet, men den er også dyrere. Den høje pris er den primære årsag til, at LaserDisc-systemet ikke er så udbredt som videokassetten, der umiddelbart kan substituere den. Der er tale om et meget prisfølsomt produkt.

Selv uden afgifter blev LaserDiscs opfattet som et dyrt produkt, og omsætningen i Danmark - der stort set svarede til Laserdiscens omsætning - havde fundet et leje på 1,9 % af det totale marked.

Politikere tillægger prisforskelle stor konkurrencemæssig betydning. Det gør sagsøgte også, når det handler om arbejdsmarkedsbidraget ambi.

I en netop afsluttet retssag ved Østre Landsret afviste sagsøgte at tilbagebetale ambi, selvom jeg havde valgt at holde faste priser, fordi faste priser forbedrede min konkurrenceevne i forhold til de alternative forbrugsgoder, hvorpå der var overvæltet ambi.

Selvom ambi påvirkede de generelle priser beskedent - 0-2,5 % - mente sagsøgte, at det havde så stor betydning, at det ville medføre en ugrundet berigelse, hvis jeg fik ambi tilbagebetalt.

I denne sag skete det, at mine varer, der i forvejen blev anset for at være dyre, steg med 15 % som følge af afgiften.

Ifølge den økonomiske teori betyder, at efterspørgslen retter sig mod substituerbare varer - altså videobånd.

Som sagsøgte har anført, påvirker en prisdifference også efterspørgslen i forhold til alternative forbrugsvarer - dvs. andre varer, der ikke er film.

Og endelig siger den økonomiske teori, at når prisen sættes op hos én handlende på et marked, mens en anden handlende på samme marked fastholder prisen, vil hele efterspørgslen rettes mod den konkurrent, der sælger til den laveste pris.

Alle 3 ting skete i praksis - og det påvirkede min omsætning.

Omsætningstallene

Omsætningstallene taler deres eget tydelige sprog.

En oversigt over udviklingen i årsomsætningen fremgår af min erklæring, der er gengivet på ekstraktens side 143.

En detaljeret kvartalsvis opgørelse fremgår af bilag 8 og 9, særligt ekstraktens side 184.

Mens folk købte film i større og større omfang i en branche med god vækst, og hvor LaserDisc-omsætningen efter åbningen af butikken i København i marts 1992 tilsyneladende havde lagt sig fast på en markedsandel på 1,9 %, vendte billedet.

Fremgangen blev vendt til nedgang, og et år efter afgiftens indførelse var omsætningen mindre end halvdelen af omsætningen i samme periode året før.

2. kvartal 1993 - før afgift - var salget på 1189.228 kr.

2. kvartal 1994 - efter afgift - var salget kun 584.178 kr.

Hvad skete der i praksis

LaserDisc er følsom overfor prisen. Prisen er den almindelige årsag til, at folk samler på videobånd i stedet for.

“Der er ikke den store forskel”.

“Det er for dyrt”.

Det er typiske bemærkninger.

Folk overvejer, hvad de bruger pengene til.

Jeg vil beskrive 5 kategorier af kunder og deres reaktion på afgiften.

a) *Nogle kunder købte færre plader.*

Hvis en kunde havde planlagt at købe 3 film, var der ikke altid plads til det i budgettet mere. Nogle kunder måtte nøjes med to film.

Andre kunder blev mere kræsne. Film, der havde en marginal interesse, blev frasorteret.

Grænsen for, hvor interesseret man er i en film, ændrer sig, når prisen stiger. Nogle film kan sælges, hvis prisen er lav, men ikke, hvis prisen er høj.

b) *Nogle kunder valgte at købe videobånd i stedet for.*

Nogle kunder fandt ud af, at de godt kunne nøjes med at købe film på VHS. Med de nye høje priser var den beskedne kvalitet ikke længere prisforskellen værd.

Prisen har stor betydning. Vi vil jo også hellere køre BMW end Lada, men få af os har råd til at se bort fra prisen.

Eller også prioriterer vi ikke kvalitetsforbedringen så højt, at vi vil betale forskellen.

Det er forskelligt, hvor vi sætter grænsen, men når luksusproduktet bliver for dyrt, køber folk i højere grad standardproduktet.

c) *Nogle kunder opgav helt at samle på film.*

Nogle kunder søgte alternative forbrugsmuligheder - akkurat som sagsøgte beskrev i ambi-sagen. En af vore kunder begyndte at gå i teatret i stedet for at se film.

d) *Nogle kunder søgte andre udbydere.*

I sommeren 1994 startede Danmarks Hi-Fi Klub sin egen import og distribution til klubbens 10 forretninger med afgiftsfrie LaserDiscs. Hi-Fi Klubben udsendte også et postordrekatalog. Nogle kunder gik fra Laserdisken for at købe afgiftsfrit.

e) *Nogle blev slet ikke kunder.*

Endelig skal vi ikke glemme dem, der helt opgav at begynde at samle på film. Jo dyrere filmene er at købe, jo sværere er det også at få kunden til at købe en LaserDisc-afspiller.

Afgiften havde også den virkning, at det blev vanskeligere at få nye kunder til at begynde at samle film på LaserDisc.

Afgiften begrænsede i praksis omsætningen i Laserdisken voldsomt.

6. Situationen efter Momsnævnets afgørelse.

Nedturen standsede, da afgiften blev ophævet, men Laserdiskens problemer var langt fra løst alene af den grund.

Det var ikke som ved et trylleslag, at situationen var, som om afgiften aldrig havde været der.

I stedet for at fortsætte den fremgang, jeg havde forventet, og som den øvrige videobranche oplevede, var omsætningen faldet til under det halve. Jeg havde bogstaveligt talt mistet flertallet af mine kunder. De kom ikke bare automatisk tilbage igen.

Lad mig gennemgå kundegrupperne i den nye situation.

a) *De kunder, der købte færre plader.*

De kunder, der før havde haft råd til 3 plader, men som i afgiftsperioden kun havde haft råd til 2, fik nu igen råd til 3 plader. For dem var situationen som før, men desværre var der ikke så mange tilbage af dem.

b) *De kunder, der valgte at købe videobånd i stedet for.*

De havde ændret forbrugsvaner og var måske tilfreds med det. De ændrede ikke nødvendigvis forbrugsvaner igen, bare fordi afgiften var ophævet.

c) *De kunder, der opgav at samle på film.*

De havde forfulgt andre interesser. De havde reelt også ændret forbrugsvaner - i endnu højere grad end dem, der "bare" havde skiftet til videobånd. Ham, der fik teatret som interesse, så vi ikke mere til i butikken. Han var blevet grebet af teatret.

d) *De kunder, der søgte andre udbydere.*

Forretningsfolk ved, at det er vanskeligere at skabe en ny kunde end at fastholde en kunde. De kunder, der havde forladt Laserdisken fordel for Danmarks Hi-Fi Klub, vendte ikke tilbage, bare fordi vi havde fået medhold. De havde i mellemtiden fået et tilknytningsforhold til Hi-Fi Klubben. Laserdisken var jo ikke pludselig blevet billigere. Vi var blot blevet lige, og det flyttede ikke noget i sig selv.

e) *Dem, der aldrig var blevet til kunder.*

Da de netop ikke var blevet kunder, kunne vi ikke sælge til dem.

7. Forstyrrelse af markedsforholdene.

Videobranchen tildeles normalt erstatning for begrebet “forstyrrelse af markedsforholdene”, når en videopirat dømmes. Det er et tillæg udover det konkrete dokumenterede tab.

I min situation ville et tillæg have haft det formål at give butikken en ekstraordinær mulighed for at vinde det antal kunder, som ville være vundet i det forløbne år under normale forretningsbetingelser - men som var tabt i stedet.

Det kunne eksempelvis være penge til en stor reklamekampagne, som med ét slag kunne løfte niveauet op på det niveau, hvor butikken havde været, hvis betingelserne havde været normale.

Hvis sagen havde været afsluttet inden udgangen af 1994, ville det have været nok med en erstatning for det direkte omsætningstab i det forløbne år plus et tilskud, der hurtigt kunne bringe forretningens omsætning op på et højere niveau.

Jeg understregede gang på gang, hvor vigtigt det var med hurtig hjælp, så forretningen kunne komme igang igen. Hurtig hjælp er dobbelthjælp - også i en sådan situation. Sagsøgte havde ikke travlt, ventede 20 måneder med at give endeligt afslag. I mellemtiden var Laserdisken billedligt talt ved at forbløde.

Erstatningen skal dække Laserdiskens samlede tab. Der skal tages hensyn til det faktum, at Laserdiskens muligheder for at tjene penge var forringet - også efter afgiftens ophævelse. Det er forkert at kalde det “likviditetsproblemer”, for det dækker det faktum, at afgiften havde fjernet Laserdiskens kundegrundlag ved at påvirke kundernes forbrugs- og indkøbsmønster.

Principielt skal omsætningstabet dækkes, indtil Laserdisken er bragt i den situation, hvor den ville have været, såfremt afgiften aldrig var opkrævet.

Jeg har frafaldet kravet om bødestraf, men jeg fastholder, at der skal tages hensyn til,

at vi skulle helt hen til 1997, før sagsøgte anerkendte, at afgiften havde været ulovlig,

og at vi skulle helt hen til 1999, før sagsøgte erkendte, at tilbagebetalingen af afgiften til kunderne ikke dækkede mine tab.

Sagsøgte er alene ansvarlig for, at problemet ikke fik en løsning allerede i 1994.

8. Beregningen af tabet.

Sagsøgte gør sikkert gældende, at jeg ikke har bevist, at afgiften har påført mig et tab. Eller at jeg ikke kan beregne tabet nøjagtigt.

Det sidste er rigtigt. Jeg kan ikke fremvise 2000 kunder og få dem til at bevidne, hvor meget de ville have købt i Laserdisken, hvis der ikke havde været afgift på pladerne.

Ikke engang i vores højteknologiske verden idag kan vi lave en parallelverden, hvor vi simulerer, hvordan tingene ville have udviklet sig, hvis Told- og Skatteregion Aalborg ikke havde krævet afgift af LaserDiscs.

Men det betyder ikke, at jeg ikke har lidt et tab.

Det betyder, at retten må foretage en vurdering - et skøn. Vi ved ikke, om skønnet er rigtigt, men det er det bedste, vi kan gøre.

I perioden 1993 til 1996 er der intet sket - andet end afgiften - som kan forklare, hvorfor Laserdiskens omsætning faldt i 1993-94.

I årene forud for afgiften havde Laserdisken en stabil markedsandel på 1,9 %.

Måske var markedsandelen steget - uden afgift - vi ved det ikke.

Måske var markedsandelen faldet - uden afgift - vi ved det ikke.

Det bedste bud må derfor være at antage, at markedsandelen var forblevet 1,9 % af det totale marked, hvis der ikke var sket noget.

Principielt mener jeg, at der skal tages hensyn til virkningen af afgiften frem til det tidspunkt, hvor erstatningen udbetales, for først på det tidspunkt ophører følgevirkningen af den ulovlige afgift helt.

Men jeg ønsker først og fremmest en afslutning på sagen.

Helst en hurtig afslutning, selvom det egentlig allerede er for sent.

Erstatningskravet er efter min bedste overbevisning på den billige side.

Jeg har set bort fra tab i omsætning af LaserDisc-afspillere.

Jeg har set bort fra den lange periode, hvor sagsøgte forhalede sagen ved urimeligt at påstå, at afgiften var lovlig.

Jeg har set bort fra den efterfølgende lange periode, hvor sagsøgte urimeligt påstod, at den tilbagebetalte afgift dækkede mit tab - og ikke kundernes - som om det ikke var klokkeklart fra starten, at tilbagebetalingen var til kunderne.

Erstatningskravet i påstanden er det mindste af de beregnede tab for omsætningsfaldet af LaserDiscs frem til sagens anlæg.

Stævningen og påstandsdokumentet bygger beregningerne på interpolation af den procentvise omsætningsfremgang, der var i årene før og efter, der var lagt afgift på LaserDisc.

Et mere nøjagtigt skøn er at sammenligne med den omsætning, resten af branchen reelt opnåede i perioden.

Den beregning, der er foretaget på side 143 i ekstrakten, er efter min opfattelse den mest nøjagtige beregning.

I påstanden har jeg af processuelle årsager fastholdt det mindste beløb.

Sandsynligvis har har tabet været større.

Det er op til Østre Landsret at sætte tal på.

Jeg har angivet en bundgrænse.

Det bemærkes iøvrigt, at erstatningskravet i påstandsdokumentet er fratrukket det beløb, jeg modregnede i forbindelse med stævningen, herunder et beløb Told & Skat har beregnet som rente.

Påstanden er derfor udtryk for en nettoudbetaling.

Tak.